

KAMARÁD 65

ŠMIDINGEROVA KNIHOVNA STRAKONICE, ODDĚLENÍ PRO DĚTI
ČASOPIS PRO DĚTI I JEJICH RODIČE

Z OBSAHU ČÍSLA:

- Z tvorby našich čtenářů
- Trocha poezie
- Tip na výlet
- Kuchařské okénko
- Hádanky a luštění
- Podzim v pranostikách
- Malý vynálezce
- Test z říše zvířat

Kamarád vás vítá

Já už umím číst

Hádala se písmena,
Které z nich víc znamená.
Poprala se,
Smíchala se,
Jsou teď celá zmatená

J Í M Á S U Ž Í T Č U !

Bez konce a začátku
Nic tu není v pořádku.
Milí bratři,
Jak se patří,
vyskládám vás do řádku.

JÁ UŽ UMÍM ČÍST!

Těšíte se do školy?

I ona se na vás těší.
Vždyť domácí úkoly
celé léto sama řeší.

Sama píše, sama čte,
už ji z toho bolí hlava.
Rychle, děti, pomozte,
ať je brzy zase zdravá.

Školo

Školo,
ty mi dáváš zabrat,
jsi strašně těžká,
víš?

Člověk musí umět
číst,
psát,
počítat,
nezapomínat,
kdekoho zdravít,
utíkat před školníkem,
malovat
a tak.

Školo,
jsi vážně těžká,
strašně!

Ještěže učebnice
nemusím nosit v hlavě,
ale ve školní brašně.

(Radek Malý: Kam až smí smích)

V úvodní části Kamaráda obvykle bývá čtenářská anketa. Jelikož jsme získali malá literární dílka mladých spisovatelů, rozhodli jsme se některá zveřejnit namísto obvyklé ankety. K psaní je motivuje pí. uč. Mgr. Jana Kohoutová ze ZŠ Povážská. Mají naprosto volnou ruku při volbě adresáta textu, tématu, žánru... Paní učitelka pomáhá pouze s pravopisem. Pravidelně se setkávají, čtou si své texty a diskutují o nich. Vše vyvrcholí v autorském čtení pro rodiče ve školní čtenářské dílně v „Křesle pro autora“.

Prchající lidé

Ááá pomóc!

Probudil jsem se a venku jsem slyšel, jak všichni lidé někam utíkají, nevěděl jsem, co se děje...

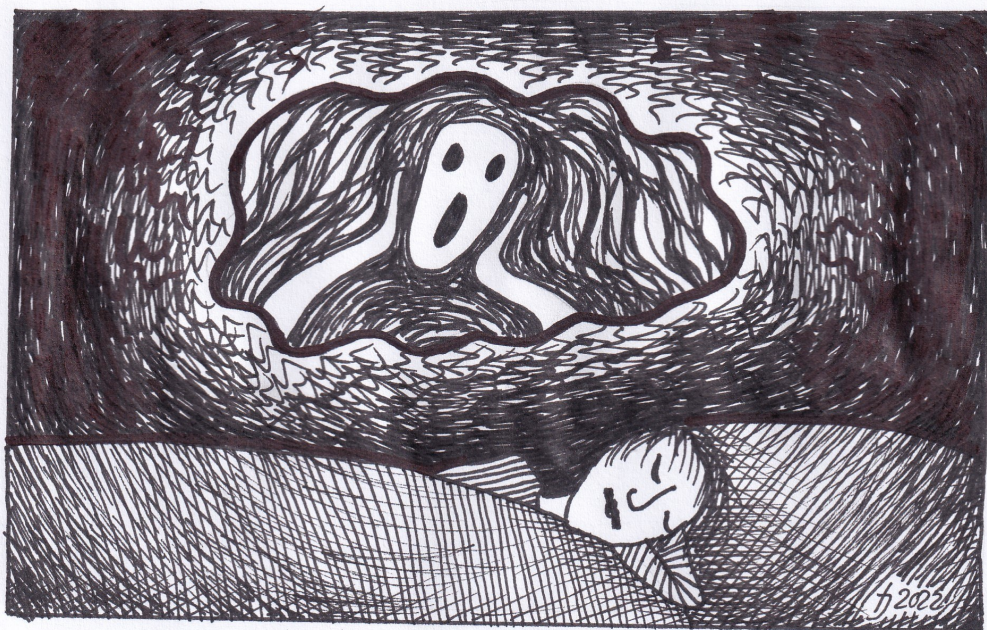
Koukl jsem se z okna a viděl jsem něco zvláštního. Honem jsem šel vzbudit mamku a tátu, ale ty... ty jsem tam nenašel?! Prohledal jsem všechny pokoje, ale nic. Koukl jsem se z okna a viděl jsem to. Rodiče jsou... Musím tam honem jít. Seběhl jsem schody a už jsem byl u dveří. Chtěl jsem je otevřít, ale byly zamčené. Klíče v klíčence nebyly, ani na skříni a na poličce, kam je mamka vždycky dává, když přijde domů. Proto jsem přeběhl dům a honem k zadnímu vchodu. Dveře byly zaseklé, nešly otevřít. Byl jsem už bezradný a najednou mě něco napadlo... Vylezu oknem! A tak jsem i udělal.

Vylezl jsem oknem na zahradu, protože bylo brzo ráno, bylo ještě šero. Přes plot jsem ještě viděl prchající lidi. Přelezl jsem plot a zeptal jsem se nějakého člověka, co se děje. Ten jen něco zamumlal a běžel dál. V tom hluku jsem mu nerozuměl. Mám jediný cíl, řekl jsem si, a to najít mamku a tátu. Rozhlížel jsem se kolem sebe, obíhal jsem dům, ale nikde nebyli. Sedl jsem si ke zdi na trávě, rozbušilo se mi srdce. Kde jen můžou být? Ptal jsem se v duchu.

Chvíli jsem mlčel, abych si všechno promyslel. Ozývaly se jen výkřiky lidí a výstřely. Výstřely? Výstřely! To je to, před čím všichni utíkají! V tom zmatku jsem si toho ani nevšiml, ale... Kde jsou rodiče? Srdce se mi rozbušilo, jako kdyby mělo každou chvíli prasknout! Vstal jsem a utíkal, co mi nohy stačily...

„Haló, vstávej! Škola volá! Ranní ptáče dál...“ „... doskáče!“ dořekl jsem s úlevou, jelikož jsem zjistil, že to všechno byl jen sen.

Daniel Kupka, 7. ročník

Malá červená hvězda

„Jako vždy?“ zeptala jsem se našeho stálého zákazníka pana Smitha. „Jako vždy, drahoušku, jako vždy,“ odpověděl s nakažlivým úsměvem a překvapivou energií na osmdesátiletého starce.

Zrovna jsem se otáčela k přípravě jeho čaje, když jsem zahlédla, jak se něco blíží směrem k výloze. Stačila jsem se jenom rychle skrčit, než se roztrhla a vše pokropily malé střepy. Celá jsem se tím šokem trásla, přesto jsem se ale pomalu zvedla ze země a rozhlédla se po zničené kavárně. Všude bylo sklo, zvenku se ozývaly zvuky bitvy a některé stoly byly převrácené, jak dovnitř výlohou prolétla ohavná fialová věc. Se zděšením jsem si uvědomila, že ta věc, ten mimozemšťan, ještě dýchá. Ucouvla jsem, do zorného pole se mi však dostalo bezvládné staříčké tělo pana Smitha. V šoku jsem zalapala po dechu a se slzami v očích jsem se k němu rozběhla. Nevšimla jsem si ani mimozemšťana, který se pár metrů od nás začal probírat k životu. Jenom jsem seděla a držela svého nejoblíbenějšího zákazníka za ruku.

„Pozor!“ uslyšela jsem něčí křik.

Rychle jsem se otočila a viděla, jak na mě to fialové monstrum míří zbraní. A než jsem se stihla vzpamatovat, něco mě strhlo stranou těsně před výstřelem fialového paprsku. Na zemi, na které jsem před chvílí stála, zbyla jen černá šmouha. Na ni jsem se jen roztřeseně dívala. Mimozemšťan tou silou odlétl pár metrů dozadu a zlomil si vaz.

„Jste v pořádku?“ vytrhl mě z transu hlas mého zachránce. V šoku jsem odpověděla lehkým přikývnutím, ale moc věrohodně asi nepůsobilo, protože on na mě jen nedůvěřivě pohlédl.

„Dovolte mi tedy prosím, abych vás alespoň doprovodil do bezpečí.“ Opět jsem odpověděla přikývnutím a tichým hlasem jsem mu nadiktovala adresu svého bytu v Brooklynu.

Na to zareagoval jenom lehkým pousmáním a pomohl mi vyprostit se z trosk kavárny.

Pomalou jsme šli k mému bytu, za celou cestu jsme však neprohodili ani slovo. On na mě pouze občas pohlédl, nejspíš aby zkontroloval, zda jsem v pořádku. Já jsem ale jen s prázdným výrazem zírala před sebe. Nemohla jsem uvěřit tomu, co se stalo, po tváři mi pomalu kanuly slzy.

Když mě chytil za ruku, aby mi nabídl alespoň trochu podpory, rozbřečela jsem se ještě víc. Od doby, co jsem se pohádala s rodiči a přestěhovala se do New Yorku, mi nikdo žádnou podobnou formu útěchy neposkytl.

„Děkuji,“ promluvila jsem slabým hlasem, když jsme se zastavili u vchodu do mého bytu.

„Nemáte vůbec za co, slečno,“ odpověděl s pousmáním, které jsem se mu pokusila oplatit.

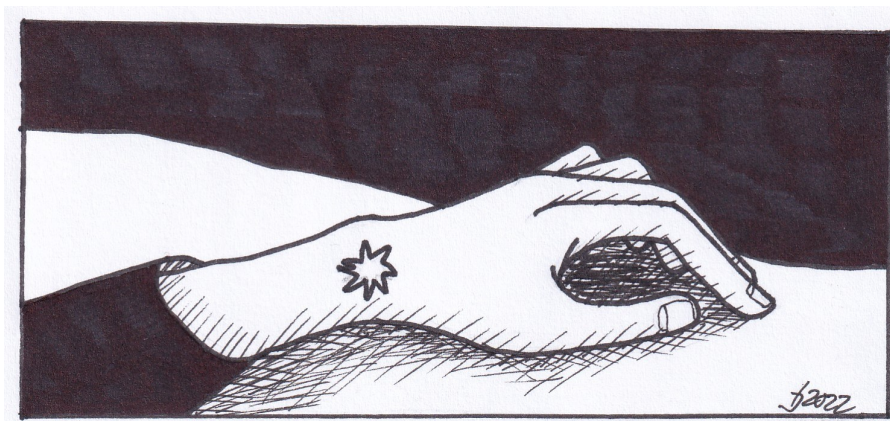
„America,“ nabídla jsem.

„James,“ usmál se, „doufám, že již budete v pořádku.“ Přikývla jsem a objala ho. Rychle jsem ho však s rozpaky, červenými tvářemi pustila a o krok ucouvla.

„Doufám, že se brzy uvidíme, Americo.“

S posledním úsměvem se obrátil a pomalu odešel. Já jsem se jenom dívala na místo, kde před chvílí stál. Nevšimla jsem si ani lehkého brnění na zápěstí, kde už jsem dlouhá léta měla malou červenou hvězdičku.

Eliška Burdová, 9. ročník

Už brzy se uvidíme

Jedu v autě. Nelíbí se mi tu. Chci domů. Chci maminku, i když vím, že už ji nikdy neuvidím. Alespoň mohu doufat, že ten muž, který řídí auto, nezastaví před tím domem hrůzy, ve kterém žije babička. Byla jsem tu jen jednou. A to, když byla babička vážně nemocná. Už nikdy jsem ten dům nechtěla vidět.

Pozdě, auto zastavilo, z okénka jsem viděla ten obrovský starý dům. Přitiskla jsem si plyšového medvídka blíž k tělu a snažila se nezačít brečet. Muž mi otevřel dveře od auta a mně nezbývalo nic jiného než vystoupit. Podal mi černý deštník. Ani jsem si nevšimla, že celou dobu pršelo. Ze všeho toho pláče mě bolí hlava. Podívala jsem se na muže nepřítomným pohledem a opět se zadívala na dům. Rozešel se k domu, tím pádem jsem musela udělat to samé.

Muž zvedl ruku a zaklepal na velké dřevěné dveře. Vůbec se mi tam nechtělo, ale neměla jsem energii odporovat. Dveře se začaly otevírat. Zahlédla jsem, jak babička čeká u rámu dveří a pobízí nás do domu. Dostala jsem svůj pokoj v druhém patře a začala vybalovat.

Vzbudila mě rána. Něco spadlo na zem. Podívala jsem se na spadlou knihu a nechala ji být. S povzdechem jsem začala usínat. Když jsem vstávala z postele, všimla jsem si, že kniha není na stejném místě jako v noci. Když jsem se pro ni ohnula, foukl na mě ledový vzduch. Bylo to zvláštní, protože okno i dveře byly zavřené. Ledový vzduch šel od zdi pokryté velkým plakátem. Došla jsem ke stěně a nadzvedla plakát. Zatajil se mi dech. Ve zdi byly skryté dveře. Stlačila jsem kliku a otevřela je. Vypadaly opuštěně, ale nevrzaly, jak jsem předpokládala.

Šla jsem studenou chodbou, do chodidel mě studily kameny. Najednou chodba začala stoupat, až jsem došla na půdu. Prozkoumala jsem ji, ale nic zajímavého jsem nenašla. Otočila jsem se směrem ke dveřím a zůstala na místě. Dveře byly zavřené. Nepamatuji si, že bych je zavírala. Zmocnil se mě strach. Trhla jsem sebou, protože spadla váza. Došla jsem ke dveřím a začala panikařit v momentě, když mi nešly otevřít dveře. Asi se zasekly. Najednou cvakl zámek a já dveře otevřela.

Vůbec jsem se nepozastavila nad tím, jak je to možné, a utíkala po chodbě až ke svému pokoji.

Další týden jsem se na dveře za plakátem neodhodlala ani podívat. Jenže dnes byla teplá, světlá noc a já nemohla spát. Proto jsem se vydala ke zdi s plakátem a šla chodbou až na půdu. Roztřesenou rukou jsem stlačila kliku a vešla dovnitř. Nechtěla jsem riskovat, že mi dveře nepůjdou otevřít, a tak jsem mezi dveře a zárubně složila staré knihy. Popošla jsem doprostřed místnosti a začala se znovu rozhlížet. Za krabicemi v rohu místnosti se začalo něco hýbat. Ztuhla jsem. Po chvíli jsem nabrala odvahu a rozešla se ke krabicím. Nahlédla jsem za ně. Vykoukla na mě maličká kočičí hlavička. Zůstala jsem nevěřícně stát. Odnese jsem si kotě do pokoje, a jelikož bylo celé od prachu a pavučin, tak jsem ho i umyla. Vzbudilo mě mňoukání. Ihned jsem začala litovat, že jsem si tu kočku nechala. Najednou je tu strašné horko. Stále se zavřenýma očima jsem ze sebe stáhla peřinu. Ozvalo se zapraskání, jako by se pánilo dřevo v krbu, ale z krbu se praskání neozývalo. Mňoukání neustalo, tak jsem otevřela oči a spatřila jen oheň. Hořelo! Vstala jsem z postele a chtěla projít dveřmi, abych se dostala ven, jenže žár byl tak silný, že jsem to vzdala. Byla jsem moc vysoko, takže vyskočit oknem nebylo možné. Mohla jsem se jen schovat. Popadla jsem kotě, album s fotkami svých rodičů, medvídka a vydala se chodbou na půdu. Klekla jsem si, položila kotě s medvídkem do klína a otevřela album.

Udělal jsem to, co jsem nebyla schopná udělat od smrti mých rodičů, otevřít fotky a rozplakat se. Zároveň jsem se ale i usmívala. Oheň byl už blízko. Pronesla jsem poslední slib: „Už brzy se uvidíme.“

Lucie Dulovcová, 9. ročník

Dědečku, jsi zpět?

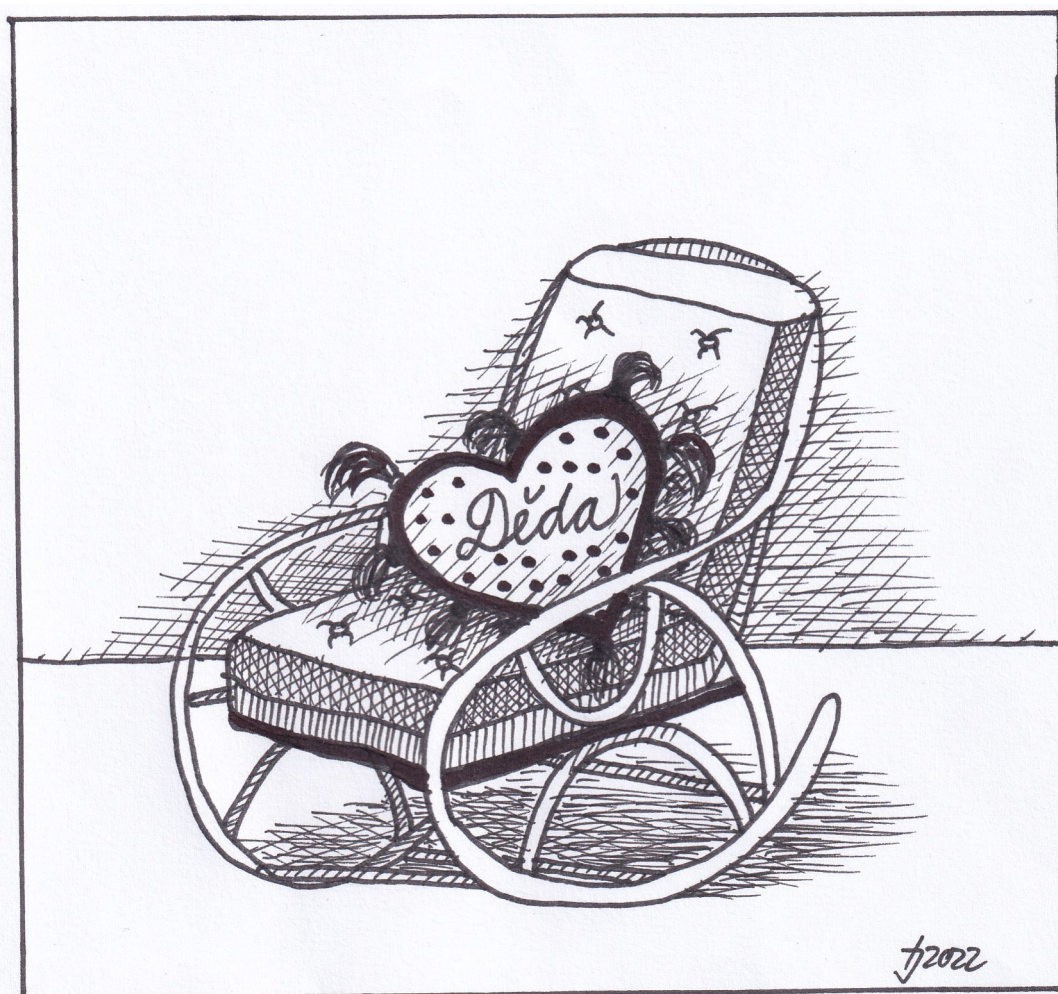
Tonička je malá holčička, která miluje pohádky od dědečka. Bohužel minulý týden zemřel na infarkt, ona se s tím pořád ještě nesmířila. I když jí maminka s tatínkem chtěli přečíst pohádku z knížky, ona chtěla slyšet ty zábavné, které jí děda vyprávěl.

V noci, když už všichni v domě spali, Tonička seděla na postýlce a plakala. „Dědo, kde jsi?“ volala do tmy. Cítila, jak jí slzy stékají po tváři a ona si je jen prstem utírala. Všude byla tma, nikde nic. Byla sama v pokojíčku se svými myšlenkami a koukala do zdi. Najednou se v rohu, kde děda sedával při čtení knih, rozhoupalo křeslo. Otevřela se kniha s pohádkami. Tonička se nebála a zavolala: „Jsi tu se mnou, dědečku?“ Tu se objevila průsvitná bílá postava na křesle. Byla to stařecká mužská postava. Tonička hned poznala, kdo to je, byl to její milovaný dědeček, který jí přišel přečíst pohádku. „Jsem hrozně moc ráda, že jsi za mnou přišel,“ řekla Tonička. Dědeček vypadal, jako kdyby se usmíval. „O čem chceš přečíst dnešní, poslední pohádku?“ zeptal se. „Poslední?!“ zakřičela Tonička. Výjimečně nechtěla slyšet pohádku ani první, ani poslední. „Kde vlastně žiješ? Nestýská se ti?“ vyptávala se dědečka. Dědeček jí odpověděl, že se mu moc stýská, ale není to zase tak zlé na jiném světě. „Měla bys už spát,“ řekl. „Přijdeš zase zítra?“ zeptala se Tonička. Děda se zarazil a nic neříkal. „Chybíš mi, dědečku,“ dodala Tonička. Jenže nikdo už v místnosti nebyl, křeslo se dohoupalo, kniha se zavřela a jen studený vzduch se vznášel místností. Byla opět sama...

Ráno se probudila, podívala se na křeslo, ale ani kniha už tam nebyla. Křeslo stálo nedotknuté v rohu. Byl to sen, nebo skutečnost, ptala se sama sebe.

Toto musí všem říct: Musíme si vážit všech blízkých osob, protože když je ztratíme, už je nikdy nevrátíme zpět.

Sára Brejchová, 9. ročník

Trocha poezie nikoho nezabije aneb Básnička se nemusí jen přednášet

Vytvoř komiks podle básně

1. Výběr básně

Najdi si básničku, která se ti líbí nebo tě něčím zaujala. Vyber si básničku, ve které se děje něco zajímavého, třeba i divného a nesmyslného.

2. Kdo – kde - co?

Pozorně si básničku přečti a odpověz na několik otázek:

Kde se děj odehrává? (Děje se vše na jednom nebo více místech?)

Kdo je hlavní postava? (Může jich být více, může to být věc, rostlina atd.)

Kolik postav v básni vystupuje? Jsou všechny důležité? (Vypiš si ty důležité.)

Do jedné věty (maximálně do dvou) sepiš, co se v básni děje: Jak to začalo, co se stalo a jak to všechno dopadlo. Nezapomeň na nic důležitého.

3. Téma, neboli: O čem to je?

Zkus vystihnout jedním slovem, o čem básně je.

Vyplyvá z ní nějaké poučení? Pokud máš pocit, že ano, napiš si je.

4. Co je vtipné, co je důležité, co je napínavé?

Najdi v básni nevtipnější, nejnapínavější a nejdůležitější místo (může to být verš, dvojverší nebo celá sloka). Barevně je podtrhni, ale nezapomeň, která barva k čemu patří.

5. Komiks

Zpracuj děj básně jako komiks, minimálně o třech políčkách. Nejdříve si básně opět pozorně přečti, přečti si i své převyprávění a podívej se, co sis označil jako nejnapínavější, nevtipnější a nejdůležitější část. Ty by neměly v komiksu chybět. Ta nejnapínavější by měla na čtenáře nejvíce působit.

Při práci na komiksu mysl na téma, jak sis je zformuloval/a. Jako text v bublinách nebo pod obrázky používej pouze text básně (není nutné použít celý, jen to, co se Ti bude hodit). *Pokud máš možnost si text básně okopírovat, můžeš jej rozstříhat a texty do komiksu vlepít, jinak musíš přepisovat...* Komiks by měl mít minimálně tři políčka a maximálně zabírat jednu stranu (*zda si vezmeš formát A4 nebo A3, je na Tobě*).

6. Jak zjistíte, že se vám to podařilo?

Dej přečíst komiks někomu, kdo nezná básničku, a požádej ho, ať ti řekne, co se tam podle něj děje a o čem to je (použij rodiče nebo sourozence, ale pokud Tvá práce neunikla jejich pozornosti, můžeš komiks vyfotit a poslat někomu z kamarádů). Je důležité dotázaným naslouchat a nic jim nevysvětlovat. Jen tak zjistíš, jestli se Ti povedlo vyjádřit a zachytit to, co jsi chtěl/a. Pokud čtenář něco nepochopil nebo se mu to zdálo divné, zamysli se, zda by šlo to místo v komiksu nějak zpřesnit – třeba přidáním okénka či textu.

-tm-

Vybráno z knihovního fondu

Pro děti o Janu Amosu Komenském z fondu ŠK

V letošním roce slavíme 430. výročí narození muže, který je označován za „učitele národů.“ Snažil se učit jinak, než bylo v té době zvykem. K tomu si musel také vytvořit nové učebnice, o které byl zájem v celé Evropě. Školství se díky němu hodně změnilo. Ale ne všechny jeho myšlenky byly uskutečněny, takže se od Jana Amose Komenského máme stále co učit. Pro dospělé i děti může být jeho život a dílo velkou inspirací. Ve fondu dětského oddělení najdete o tomto velikánovi několik zajímavých knih:

Tomáš Němeček - Jan Amos Komenský očima Všeživda Všudybuda a Magického Mámení – edice Velikáni do kapsy

Všeživd Všudybud a Mámení jsou postavy z velmi slavné knihy Jana Amose Komenského Labyrint světa a ráj srdce. V té provázejí Poutníka světem a vysvětlují mu, jak to v něm chodí. Ale pozor, velkou roli v jejich provázení hrají růžové brýle! Spisovatel Tomáš Němeček si je vypůjčil pro podobný úkol. V jeho knize provázejí životem a dílem svého autora nejen Anežku a jejího tátu, ale i čtenáře.

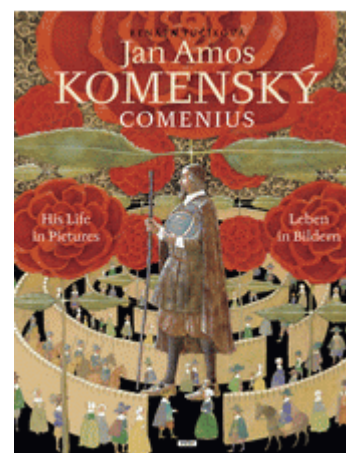
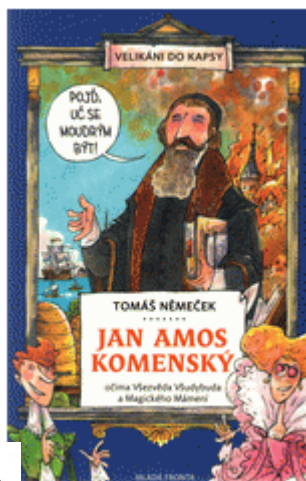
Klára Smolíková a Lukáš Fibrich - S Komenským do komiksu: Únikovka s Amosem

Na začátku byla putovní výstava *Komenský v komiksu*, kterou vytvořila spisovatelka a lektorka Klára Smolíková s ilustrátorem Lukášem Fibrichem. Komiksy z této výstavy se v knize prolínají a doplňují s příběhem únikové hry pro jednu školní třídu. Čtenáři mohou pátrat po odpovědích spolu s postavami.

Renáta Fučíková – Jan Amos Komenský – Comenius: His Life in Pictures, Leben in Bildern

Jan Amos Komenský kdysi dávno vytvořil unikátní učebnici pro výuku cizích jazyků. Byly v ní obrázky, které byly popsány v mateřském jazyce. Popis byl ve větách, které zároveň vysvětlovaly některé jevy a souvislosti. Tentýž text byl přeložen do jednoho nebo i více cizích jazyků. Na tom-též principu seznamuje spisovatelka a ilustrátorka Renáta Fučíková čtenáře s životem Jana Amose Komenského v češtině, angličtině a němčině. V jednoduchých větách je zachycen nejen jeho život a základní myšlenky, ale i dobový historický a společenský kontext. Kniha sama se tak stává učebnicí jazyka i dějepisu a zároveň je zajímavým výtvarným dílem.

-tm-

Tip na výlet

Písek

Písek vznikl v polovině 13. století v místě, kde se rýžovalo zlato. Původně se jednalo o malou osadu a své jméno dostala právě podle zlatého písku, kterého zde byla spousta. V roce 1254 zde založil Přemysl Otakar II. královské město Písek – s hradem, klášterem, děkanským kostelem, opevněním a kamenným mostem. Ten most stojí dodnes a je nejstarší ve střední Evropě. Podle pověsti měl být most pojmenován podle toho, kdo po něm první přejde. A prvním, kdo most použil, byl jelen. Říkávalo se mu tedy „Jelení most.“ A co jiného, kromě mostu, Písek nabízí turistům? Mnoho pamětihodností: gotický kostel, muzeum, hravou galerii, nejstarší vodní elektrárnu v Čechách, bazén, procházky podél zlatonosné řeky Otavy, turistické trasy do okolí pro cyklisty i pěší a spoustu kulturních akcí.

Kam v Písku:

Sladovna, galerie pro děti a jejich dospělé, nabízí do 31. 12. 2022 možnost projít se životem Jana Amose Komenského v rámci výstavy *Jan a JAK dál?* Pokud se chcete zapojit do oslavy 430. narozenin „učitele národů“, neváhejte a vydejte se s ním na cestu! Ve Sladovně můžete nahlédnout i do *Mraveniště* nebo *Hnízda ilustrace*. Pro nejmenší je zde *Pilařiště* - herna inspirovaná tvorbou píseckého rodáka Radka Pilaře. Pro starší pak animační studio *Animárium*. Vzhledem k omezené kapacitě jednotlivých bloků je nutné si vstupenky na výstavy předem rezervovat: <https://www.sladovna.cz>

Vodní elektrárna královského města Písku je nejstarší veřejnou vodní elektrárnou v Čechách. Zřídil ji sám František Křižík a v roce 1888 byl díky ní Písek prvním českým městem s elektrickým osvětlením: <http://www.elektarnapisek.cz/>

Kostel svatého Václava byl postaven v polovině 13. století a uvnitř můžete vidět fresky znázorňující upálení Jana Husa. Jde o velmi neobvyklou věc v římskokatolickém kostele.

Městská knihovna Písek nabízí pozorování hvězdné oblohy pro veřejnost, a to se strakonickým hvězdářem Václavem Kubešem: <https://www.knih-pi.cz/o-knihovne/astronomicka-pozorovatelna/>.

Rozhledna Jarník (606 m. n. m.) leží asi 5 km východně od Písku. Za vyhlídkou se sem chodilo již před sto lety. Současná rozhledna byla postavena v roce 1997. Z centra od kamenného mostu k ní vede červená turistická značka.

Rozhledna Velký Kamýk (515 m. n. m.) leží asi 8 km západně od Písku po červené turistické značce. Rozhledna byla postavena v roce 2002 a byla oceněna čestným uznáním *Společnosti pro ocelové konstrukce*.

Otavská cyklistická stezka vede z Modravy do Zvíkovského Podhradí. Prochází samozřejmě jak Pískem, tak i Strakonícemi. Můžete se tedy do Písku vydat na kole a pokračovat dál na Zvíkov: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/otavska-cyklisticka-stezka-susice>

Akce:

13. – 16. 10. 2022 festival hraných, dokumentárních a animovaných filmů **Filmový Písek**: <https://www.filmovypisek.cz/>

Do 30. 11. 2022 budou u kamenného (Jeleního) mostu k vidění **sochy z písku**.

13. 11. od 10:00 bude Svatomartinská ochutnávka na Kamenném mostě, od 16:00 pak dětská diskotéka a lampionový průvod.

Adventní Písek:

27. 11. V 16:00 v Divadle pod čarou bude Setkání před Betlémem – divadelní představení Divadla Víti Marčíka.

18. 12. od 13 do 17 hod. bude na Bakalářích živý Betlém, v 11 hodin v Domě u Slona Rybova mše.

Další tipy na zajímavé výlety v Písku a okolí najdete na webových stránkách:

<https://www.pisek.eu/cs/uvod/>

<https://piseckem.cz/>

<http://krajinajakocil.piseckem.cz/cs/>

-tm-

Dušičky aneb Musíme na hroby

Konec října a první dva dny listopadu jsou ve znamení horečného úklidu a zdobení rodinných hrobů. Některé rodiny musí objet i několik hřbitovů, všude umístí věnce z chvojí nebo košíky s umělými květinami a zapálí svíčku. Toto dušičkové hemžení bývá nejčastěji v režii babiček. Může to být docela otrava (podej motyčku, nešlapej na obrubník, musíš to hezky porovnat, sirku nezahazuj na zem...). Když ale na hřbitov přijdete 2. listopadu v době, kdy se už stmívá, naskytne se vám nádherný pohled na stovky zářících svíček. Nikdy mě nebavilo to šílení kolem upravování hrobu, aby nás příbuzní nepomluvili. Ale vždycky jsem se moc ráda procházela mezi svíčkami ozářenými hroby a prohlížela si je. A pokud mi zbyla nějaká svíčka v kapse, zapálila jsem ji na hrobě někoho, na koho všichni zapoměli.

Proč se nosí jednou za rok věnec a svíčka na hrob prapradědečka, kterého jsme nikdy neviděli? Kde se vzal ten trochu strašidelný svátek dušiček?

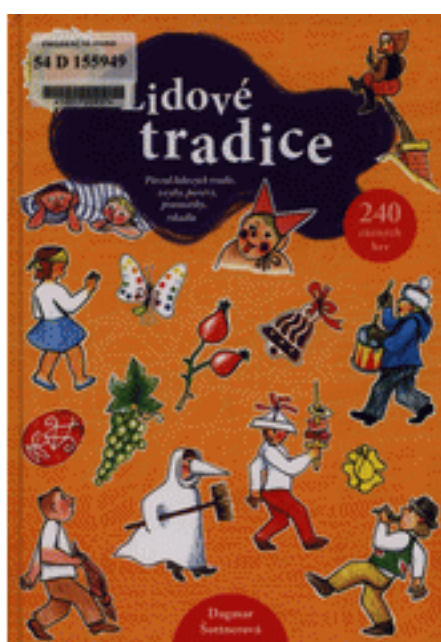
K životu patří smrt a živí lidé se s ní nějak potřebují vyrovnat. Ať už jde o naši vlastní smrt nebo o smrt někoho z našich blízkých. Velká většina lidí si myslí, že smrt je sice konec života, ale zároveň také začátek něčeho dalšího. Třeba dalšího života. Už pravěcí lidé věřili, že tělo sice zemře, ale duše (nebo duch) nějakým způsobem žije dál. Šlo jen o to, být s duchy zemřelých zadobře, aby nezačali škodit živým. K tomu sloužila spousta obřadů a ochranných kouzel.

Naše dušičky jsou malou připomínkou toho, jak uctívali své zemřelé Keltové, kteří na našem území kdysi dávno žili. Keltský nový rok začínal 1. listopadu a v tento den se mohly duše zemřelých vrátit mezi živé. Keltové tedy pro své zemřelé blízké chystali obřadní hostinu a zapalovali ohně, aby k nim snadno našli cestu. Slované, kteří se usídlili na našem území po Keltech, tyto zvyky převzali, a tak se nám částečně dochoval dodnes.

S nocí, kdy mrtví mohou vstoupit do světa živých a zasahovat do jejich životů, se pojí spousta strašidelných příběhů a pověstí. Jeden z nich zachytil Karel Jaromír Erben v básni Svatební košile. Najdete ji ve sbírce Kytice. Jestli se rádi bojíte, přečte si ji a pak si 2. listopadu večer zajděte na procházku na hřbitov.

-tm-

(Dagmar Šottnerová: Lidové tradice)

Vybráno z knihovního fondu

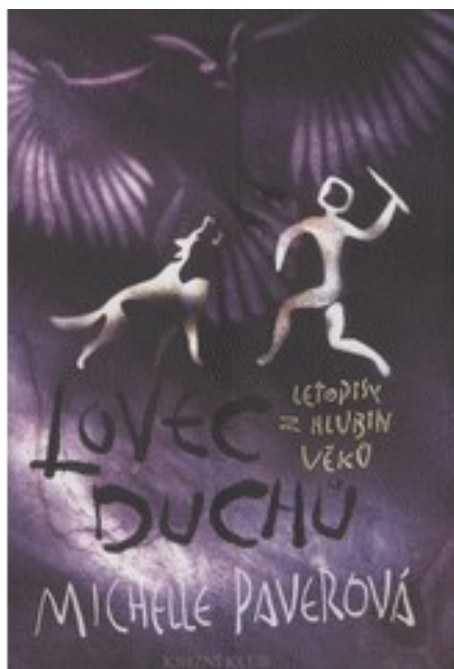

Svátek zemřelých/Dušičky – v literárním zpracování:

„Za Noci duší,“ nadechl se Krukoslík a pokračoval, „propouští Hora duchů své mrtvé. Když vítr duje, slyšíme je: dunění kopyt parohatých duší, osamělé výkřiky hladových duchů.“ Tvář mu zněžněla. „Utěšujeme je. Schraňujeme hromady lišejníků pro duchy parohatých a stavíme příbytky našim zemřelým. Vkládáme do nich teplé oblečení, jejich oblíbená jídla a pro děti hračky. Zapalujeme v nich oheň, aby zaplašil temnotu.“

Usmál se. „Ach, bývá to moc hezké! Celý den a celou noc děláme mrtvým společnost, zpíváme jim písně, vyprávíme příběhy. Jenže pak to skončí, tak jako všechno na tomhle světě, a my je odešleme pryč. Mnozí z nich najdou cestu k věčnému pokoji,“ pronesl a zadíval se do otvoru ve střeše, „a připojí se k našim předkům, loví s nimi početná stáda, která táhnou po obloze. Někteří ne, a ti se pak vrátí na Horu. O další Noci duší to zkusí znovu, a my jim zase pomáháme. Nikdy bychom je neopustili.“

Michelle Paverová: Lovec duchů (poslední díl série Letopisy z hlubin věků)

Hnětynky nebo hnetynky?

Jak se správně nazývají, je každoročně předmětem sporu naší rodiny v době posvícení. Ale podle mého nezáleží na správném názvu, ale především na zážitku z jejich přípravy a konzumace. Hnětynky, hnětýnky nebo také hnetynky jsou specialitou, která se připravuje výhradně o posvícení na Prachaticku, Sušicku a Klatovsku. Jsou pečené ve formičkách anebo vykrajované.

Hnětynky z formiček

250 g másla
250 g cukru
250 g polohrubé mouky
6 vajec
½ prášku do pečiva

Postup: utřeme máslo s cukrem a postupně přidáváme žloutky. Vmícháme mouku s práškem do pečiva a nakonec opatrně tuhý sníh. Do předem vymazaných a vysypaných formiček vkládáme těsto. Počítáme s tím, že těsto nabyde. Pečeme v předem vyhřáté troubě na cca 170 °C zhruba 20 minut.

Vykrajované hnětynky

420 g másla
210 g cukru
700 g hladké mouky
4 žloutky
1 vanilkový cukr

Postup: vše spojíme a dobře propracujeme a necháme přes noc odpočinout v ledniče. Další den vyválíme cca 0,5 cm silné těsto a vykrajujeme. Pečeme v předem vyhřáté troubě na cca 170 °C zhruba 10 minut.

Polevy

Čokoládová - rozpustíme ve vodní lázni čokoládu, můžeme přidat pro lepší manipulaci 1-2 lžičky šlehačky

Cukrová - moučkový cukr rozmícháme s vodou, můžeme přidat rum nebo citronovou šťávu

Bílková - moučkový cukr rozmícháme s bílkem, můžeme přidat rum nebo citronovou šťávu

Žloutková - moučkový cukr rozmícháme se žloutkem, můžeme přidat rum nebo citronovou šťávu

Upečené hnětynky natřeme zvolenou polevou a zdobíme hnětynkovými ozdobami nebo tím, co máme (lentilky, želé...).

Jaké bude počasí aneb Podzim v pranostikách

Pranostiky jsou předpovědi, které se týkají počasí a zemědělství. Lidé je vytvořili na základě dlouhodobého pozorování počasí. Většinou jsou spojené s určitým dnem (svátek konkrétního svatého) nebo měsícem. Vypsali jsme pro vás několik podzimních a vánočních. Zkuste pozorovat počasí a určit, jaké budou letos Vánoce nebo jaká bude příští rok úroda. K ruce si vezměte kalendář a pokud si s nějakým slovem nebo celou pranostikou nevíte rady, zeptejte se někoho dospělého (rodičů, prarodičů nebo paní knihovnice).

Svou předpověď si raději запиšte a porovnejte ji se skutečností, až nastane správný čas. Do Kamaráda nám pak napište, jestli se Vaše předpověď vyplnila.

A klidně zkuste vymyslet svou vlastní, zcela novou pranostiku!

Když napadá sníh na zelené listí, bude tuhá zima

Mlhy v říjnu – sněhy v zimě.

Studený říjen – zelený leden.

V říjnu mnoho dešťů – v prosinci mnoho větrů.

Když v říjnu dlouho listí nepadá, tuhá zima se přikrádá.

Když krtek v listopadu ryje, budou na Vánoce lézat komáři.

Martin a Kateřina na blátě – Vánoce na ledě.

Listopadové hřmění pšenici ve zlato mění.

Stromy-li v listopadu kvetou, sahá zima až k létu.

V listopadu příliš mnoho vody, to známka příští neúrody.

Chodí-li se v adventě bez kožicha, bude se jistě v postě nosit.

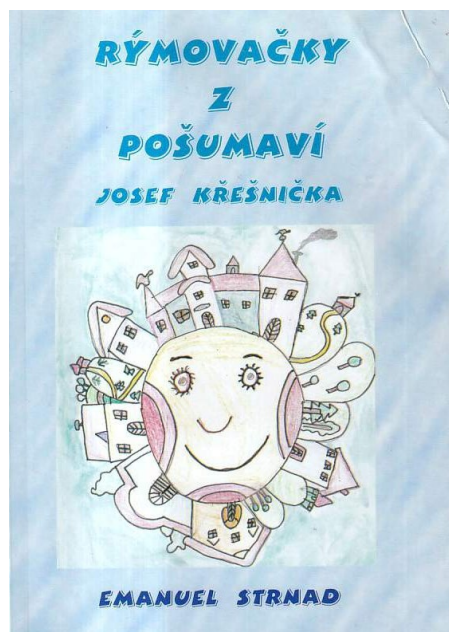

Literární okénko

Konec prázdnin

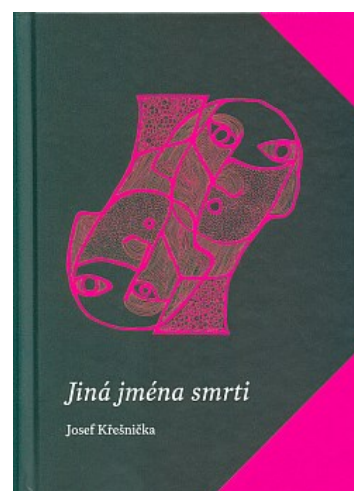
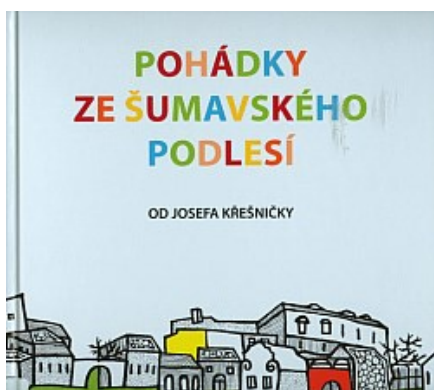
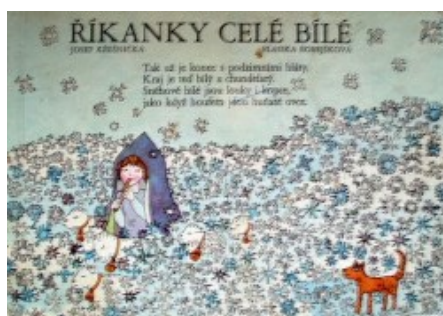
Josef Křešnička

Žlutý list našla při česání břízka
Vystydl rybník, pole už jsou hnědá.
Dálce se po vlaštovkách stýská.
Ve dveřích s kufrem čeká děda.
Z malin je dávno šťáva sladká.
Ještě si sáhnou pro poslední vdolek.
Vyjdeme před vrzavá vrátka...
Už prý se po mně stýská škole.

Možná jste zatím neznali tyhle výstižné verše z knížky Josefa Křešničky a Emanuela Strnada „Rýmovačky z Pošumaví“, ale jejich autora známe my u nás na Strakonicku moc dobře. Narodil se v našem městě 25. 11. 1939, zemřel 22. 11. 1998. Už vaši rodiče se radovali z jeho loutkových pohádek uváděných souborem Radost a vás na ně také potom vodili, i když jméno toho, kdo je vymyslel, jste třeba nevěděli. Někdo už slyšel i o jím založeném Studiu mladých reportérů, kde se věnoval mládeži, nebo o oblíbené soutěži dětských autorů Čestický brambor. Kromě Čestic a Strakoníc na něj jistě hodně vzpomínají v Dobrši, kde založil spolek Na záchranu Dobrše. Půjčíte-li si některou z jeho knížek v naší knihovně, docela určitě se vám aspoň některé verše a pohádky budou líbit. Nebo se vám budou hodit do recitační soutěže a podobně. Doporučujeme!

-ah-

Co zažil Jaroslav Foglar před sto lety?

Máte-li rádi foglarovky, neboli knížky spisovatele Jaroslava Foglara, pak víte, že od roku 2018 postupně vycházejí nová vydání jeho knih. Jejich dětským hrdinům je obvykle kolem třinácti, čtrnácti let. A možná vás někdy napadlo spočítat, kdy tímhle věkem prošel sám autor, narozený v roce 1907. Bylo to na začátku dvacátých let minulého století, takže plus mínus před sto lety. Pan Foglar na tu dobu vzpomínal po celý svůj život velice rád, i když to jako dítě ani pak jako dospělý neměl vůbec snadné. Hned když mu byly čtyři roky, potkala jeho rodinu tragédie - onemocněl a zemřel tatínek. Malý Slávek (jak se Jaroslavovi říkalo) se pak s maminkou a starším bratrem Zděndou často stěhoval z místa na místo. Poznal tak různé části Prahy a všude se mu nakonec líbilo. S bráškou si rozuměli, a když ještě našli pokaždé i partu kamarádů, nebyla nouze o legraci a dobrodružství. Ze všech těch dětských přátel vzpomínal pozdější spisovatel nejraději na Jardu Pacovského. Jak si spolu hráli a sportovali, ale i na to, že se pak museli proti své vůli rozejít:

"... A když se Pacovských rodina po dvou či třech letech stěhovala do Hradce Králové, loučil jsem se s Pácou tak těžce jako s nikým předtím. Doprovázel jsem ho z našeho třetího patra až na ulici, a zase jsme se vraceli zpátky nahoru a opět dolů a oba jsme při tom brečeli zármutkem..."

Po mnoha letech popsal pan Foglar něco podobného v závěru knihy "Přístav volá". Tak tomu bylo častěji, že zaznamenal ve vymyšleném příběhu i něco z vlastního života. Například do "Tajemství velkého Vonta" vložil poslední slova chlapce, který se na vyšehradských hradbách smrtelně zranil při riskantní jízdě na kole: *"Maminko, tatínku, odpusťte mi, že jsem si tak zkazil život!"* Citlivý Slávek se dovedl do cizích osudů vžít a těch tragických někdy využil v knížkách pro výstrahu, veselých zase pro obveselení čtenářů. Určitě znáte průpovědky Rychlonožky z Rychlých šípů nebo trampoty nešikovného táborníka z knížky "Nováček Bubáček píše deník". Jiná humorná knížka, "Tábor smůly", připomíná zážitky chlapců, jimž se už dospělý pan Foglar věnoval ve skautském oddílu.

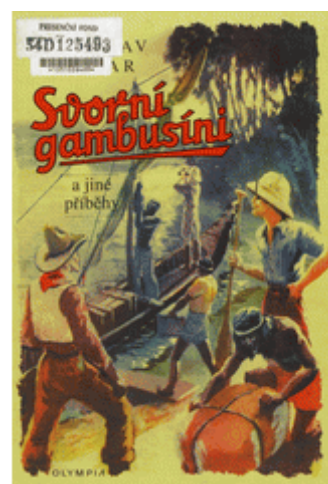
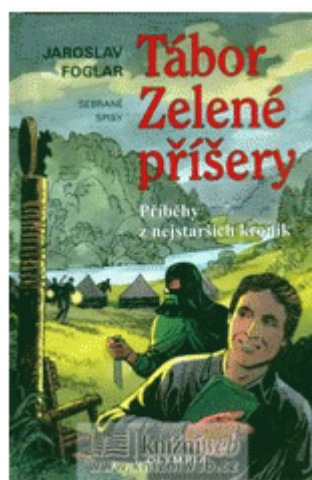
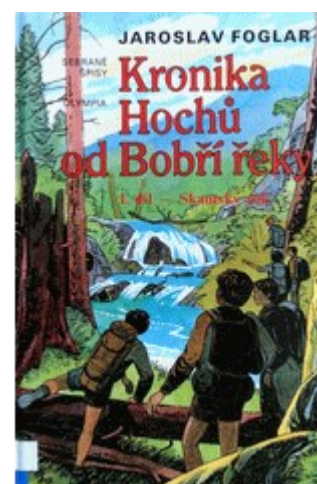
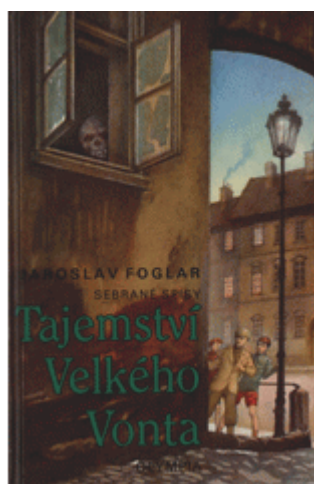
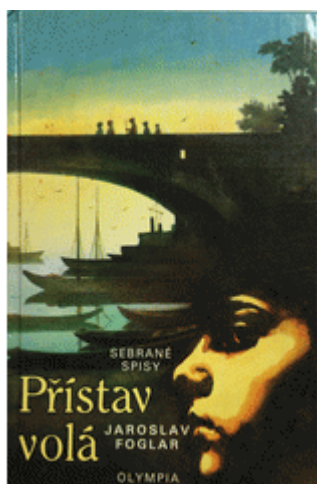
Sám byl ve svém mládí také skautem a z vděčnosti k dobrým oddílovým vedoucím se rozhodl, že i on půjde v jejich stopách. Zajímavé je, že se k tomu všemu dostal jen náhodou, omylem. Se spolužákem si přečetli skautský inzerát v novinách, do kterých měl jeden z nich zabalenou svačinu. Velkou náhodou bylo i to, že se Slávek nadchl pro přírodu a pobyt v ní, že k tomu vedl mládež a záleželo mu na tom, aby se vše živé šetřilo a chránilo. Způsobil to jediný den ve škole, kdy přišel na záskok učitel z vedlejší třídy a měl pro děti připravené poutavé vyprávění o motýlu běláskovi. Slávek, který do té doby hlavně sportoval, sbíral známky, vydělával si různými pracemi na kolo, četl nebo se cvičil v psaní (to ho totiž bavilo už jako školáka), si od té doby začal všimát krásy květin, stromů, mraků, vody a vůbec všeho, co se dá venku pozorovat. Ve svých vzpomínkách "Život v poklusu" (1990) jako více než osmdesátiletý pán napsal: *"... Odchod ledů v jiskřivé záři únorového slunce, zurčení potůčků, křičící rackové nad řekou, jehnědy, jaro, vůně vzduchu i země a první trávy, pak rozkvétající louky, barevná oblaka zhlížející se ve vodních tůních, východy slunce, daleké výhledy do kraje - a zase potom podzimní nálady s vůní vadnoucího listí - to vše mi učarovalo a barevně zkrášlilo celý můj chlapecký život. A vydrželo to ve mně nevybledlé a nevyčichlé po celá desetiletí až do mých dnešních dnů..."*

Vést nepřetržitě po celých šedesát let dětský oddíl, jímž prošlo asi 850 členů, inspirovat tisíce chlapců a děvčat k zakládání klubů a vymýšlet pro ně hry a jinou činnost, napsat přes dvacet knížek, vést deník a kroniky, to by stačilo k zapsání do Guinnessovy knihy rekordů. Kromě odhodlání a vytrvalosti J. Foglara k tomu přispěla i jeho maminka, která se dožila 102 let a velmi svého syna podporovala. Důležitý byl i příklad bratra, některých dobrých učitelů a skautů, kolegů z redakce časopisů Mladý hlasatel a Vpřed, zájem a nadšené ohlasy od mládeže... Také ale různé na první pohled nicotné příhody, jako když si Slávek se Zděndou hráli s míčkem a ten se jim zakutálel pod tramvaj. Hodný pan řidič zastavil, míč mezi koly našel a vylovil, vrátil jej udiveným chlapcům a pak teprve jel dál. Sotva ho mohlo napadnout, že Slávka to ovlivní navždy.

Podobně silných zážitků bylo víc. Bylo to i tím, že sourozenci Foglarovi žili velmi skromně a dovedli tedy ocenit i zdánlivé drobnosti – například štědrá nadílku dobrých švestek za nepatrný peníz. Nebo laskavost městského strážníka, který stříhal v parku růže a přihlížejícímu budoucímu spisovateli jednu jen tak pro radost podal. Slávek si to všechno pamatoval a umínil si být po celý život také tak vlídný k dětem a pomáhat jim. Jeho přáním bylo: *"Kéž by to tak dělali všichni dospělí lidé po celé republice - a ještě raději po celém světě!"*

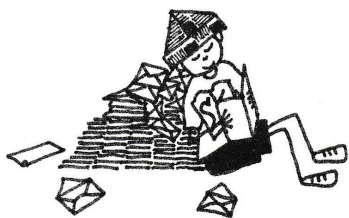
-ah-

Najdi 10 rozdílů

Zábavné okénko

Paní učitelka se v hodině přírodopisu ptá Pepíčka:
„Pepíčku, který pták je nejchytřejší na světě?“
„No to je přece jasné, že vlaštovka.“
„Jak jsi na to přišel?“ diví se paní učitelka.
„Protože se vždycky v září na začátku školního roku
sbalí a zmizí.“

Při hudební výchově vyvolá paní učitelka Pepíčka,
aby vyjmenoval bicí nástroje. Pepíček vyjmenuje:
„Tak to jsou rákoska, vařečka a řemen!“

Otec čte synovu žákovskou knížku:
„Matematika pět...“
Prásk, vlepí synovi pohlavek.
„Čeština pět...“ Prásk, přiletí další.
„Zpěv jednička...“ Prásk!
„Ale jak to? Vždyť jsem měl jedničku!“
Otec zuří: „Tak tobě bylo po dvou koulích ještě do zpěvu?“

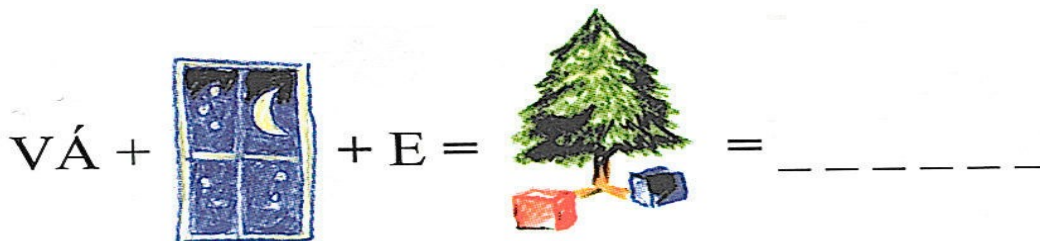
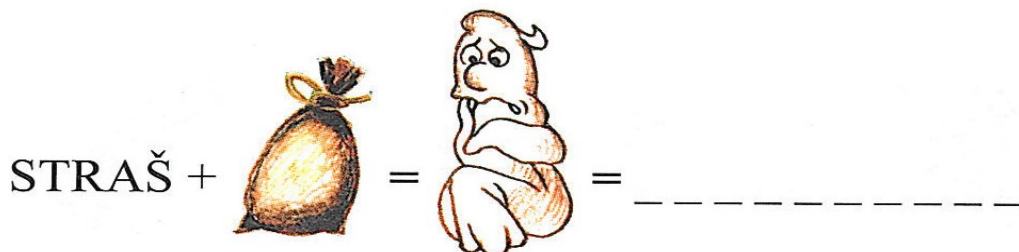
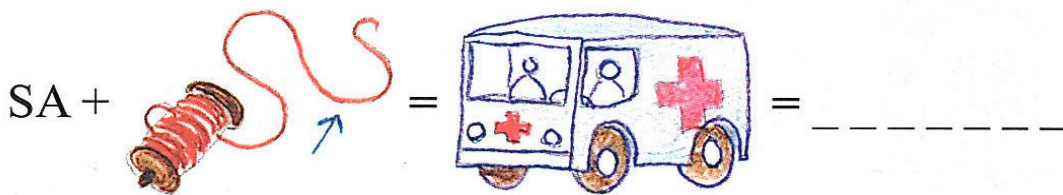
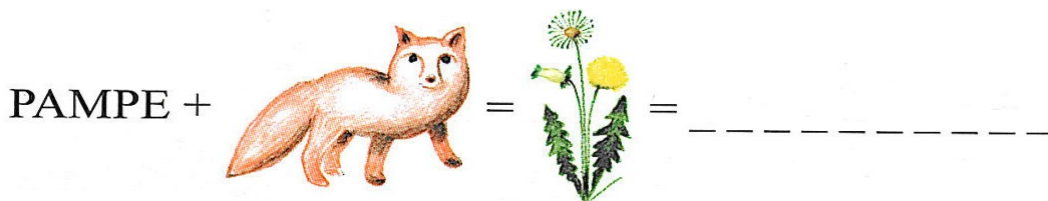
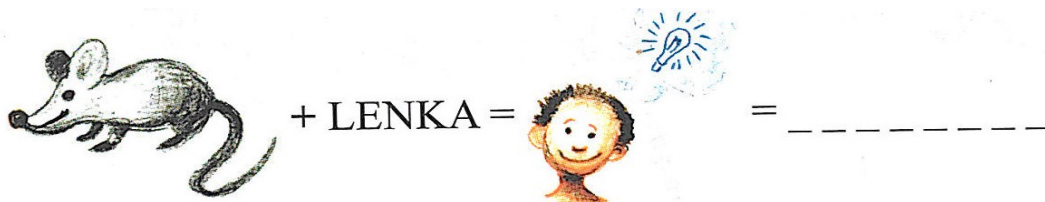
Víte, jak se pozná hodný soused od zlého?
... Hodný soused nemá heslo na Wi-Fi.

Co znamená zkratka GPS?
... Gde Proboha Sem.

Neubauerová Zuzana: Vtipy pro děti 4

Hádanky a luštění

Zuzana Pospíšilová: Obrázkové rébusy

English cool, not at school

Snowflake

Star

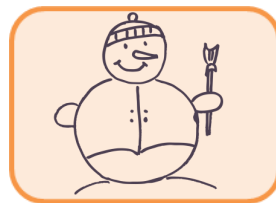
Bell

Candle

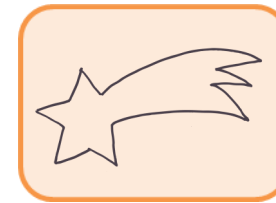
Snowman

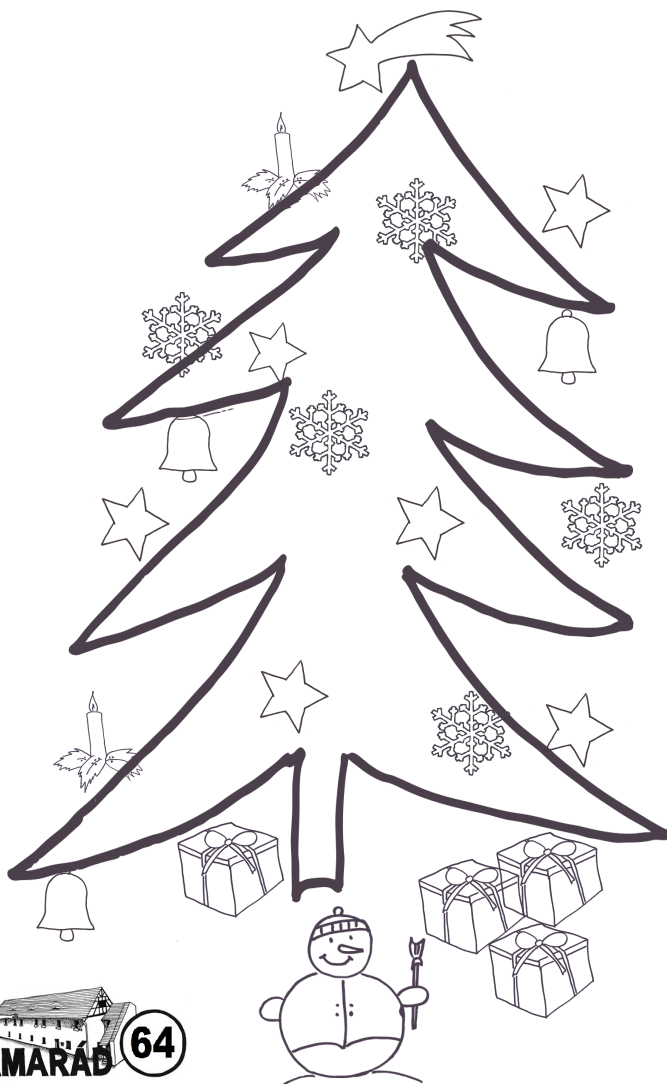
Tree

Comet

Gift

W **A** **5**

3

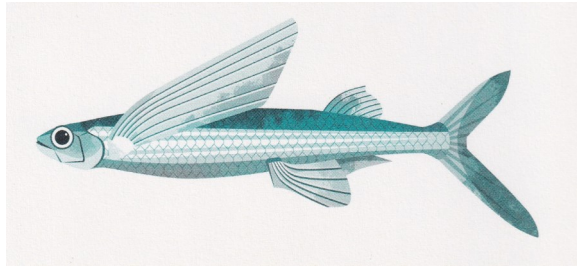
A

W

1

Létající ryba

Každý přece ví, že ryby nelétají. Není to ale tak docela pravda. Při troše štěstí můžete v některých částech světa spatřit létající ryby klouzat těsně nad vlnami. Jejich modro-stříbrná tělíčka se třpytí na slunci. Mrskají zadní ploutví, aby se dostaly co nejdále do vzduchu, a pak roztáhnou boční ploutve jako křídla a plachtí. Nedělají to jen tak pro zábavu, ale aby unikly nebezpečí pod hladinou, třeba hladovým delfínům.

Příslušníci národa Tao na tichomořském Orchidejovém ostrově pořádají oslavu těchto neuvěřitelných rybek festivaly. Jejich kalendář dokonce rozlišuje tři roční období – když rybky přitáhnou, když rybky odplouvají a když jsou úplně pryč.

Než sebou létající rybka zase plácne do vody, dokáže doplachtit na vzdálenost větší než délka čtyř fotbalových hřišť.

(čerpáno z knihy od Bena Hoare Fascinující zvířata)

Otázky pro zvědavé čtenáře:

1. Jak je veliké fotbalové hřiště?
2. Jak daleko doplachtí létající rybka?

(Odpovědi zasílejte na detske@knih-st.cz nebo osobně v knihovně pro děti. Zvědavce odměníme)

Z činnosti knihovny

Byli jsme moc rádi, že jsme po nucené covidové pauze mohli opět uspořádat Noc s Andersenem. Přihlásilo se sice pouze šest dětí, ale o to více jsme si to všichni užili. Navštívili nás pejskové, se kterými jsme se všichni vydováděli. Kromě pejsků byly nachystány soutěže, vyrábění a spousta dalšího, že se málokomu chtělo do spacáků.

V dubnu v knihovně proběhla ne zcela oblíbená revize knihovního fondu. Z toho důvodu jsme byli nuceni omezit provoz a vrhnout se do zdánlivě nekonečné kontroly všech dokumentů, které naše knihovna vlastní. To, co již knihovna neupotřebí, jsme nabídli k odkupu za symbolických pět korun s nadějí, že někomu ještě dobře poslouží. Prodej vyřazených knih stále pokračuje.

V květnu jsme se vydali do škol vyzkoušet prvňáčky ze čtení, aby je mohl rytíř slavnostně pasovat do stavu rytířského řádu čtenářského. Děti složily slavnostní slib a dostaly svoji „knížku pro prvňáčka“. Akce se vydařila a obřadu se zúčastnilo více než 300 dětí ze strakonických škol.

V květnu jsme také vyhodnotili čtvrtý ročník čtenářské soutěže Lovci perel. Ve společenském sále jsme vyhlásili výsledky a všichni lovci byli odměněni za svoje úsilí. Kdo se nemohl zúčastnit, tomu jsme předali odměnu při návštěvě knihovny. Stále nám zůstává několik nevydaných odměn, které si lovci mohou vyzvednout.

Prázdniny proběhly v obvyklém režimu s jinou otevírací dobou než ve školním roce. Připravili jsme i program na jedno odpoledne pro příměstský tábor a zapojili se do celorepublikové akce „Pročtené léto“, kde je nabídka doporučených knih pro různý čtenářský věk. Čtenáři mohou sdílet své čtenářské zážitky s jinými nadšenci a zároveň si vést svůj osobní deník.

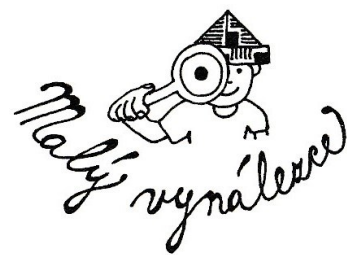
Září je ve znamení začínající školní docházky. Začínají se domlouvat besedy a vzdělávací pořady. Rozeběhl se bookstart (pořad pro nejmenší), kdy hned prvního setkání se zúčastnilo osm batolat. Poslední čtvrtek v měsíci již desátým rokem začaly tvořivé dílničky. Od října jsme nachystali novinku - literárně dramatický kroužek, který bude probíhat v našem oddělení vždy v úterý. Ještě stále se můžete přihlásit! Těšíme se vás nejen při běžném provozu, ale také na všech našich akcích a pořadech.

-mk- -mr-

Tentokrát je malým vynálezcem přímo čtenářka časopisu Kamarád. Společně s babičkou nám zaslaly návod na vynález ekologického brčka.

Zdravíme časopis KAMARÁD,

máme pro Vás tip na bio brčka, která si sami můžete vypěstovat a použít bezzbytku (nakonec sníst).

Zakoupíte semínka jarní cibulky, zasejete (stačí květináč), a až naroste dostatečně silná jarní cibulka, lze ji použít jako brčko do studených nápojů (viz přiložená fotografie).

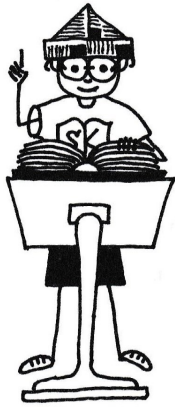
Tento nápad měla má vnučka Josefína Minaříková a po vyzkoušení doporučuje používat.

Zdravíme všechny kamarády

Josefína a babička Minaříkovy :-D

Velmi se nám tento vynález líbí a budeme rádi, pokud by se nám ozvali další vynálezci se [svými nápady](#), kteří budou ochotni vše sdílet se čtenáři našeho časopisu. Příspěvky můžete zasílat na detske@knih-st.cz nebo je přinést osobně do knihovny pro děti.

Test z říše zvířat

Velbloudi se téměř nepotí, ani když putují pouští při teplotě 50 °C, proto vydrží velmi dlouho bez vody. Ale když dostanou možnost se napít, vypijí za 13 minut:

- a. 53 litrů vody
- b. 83 litrů vody
- c. 113 litrů vody

Sloni jsou největší suchozemští živočichové. Slon africký dorůstá do výšky čtyř metrů a váží 11 000 kilogramů. Kolik váží sloní novorozeně:

- a. až 60 kilogramů
- b. až 80 kilogramů
- c. až 100 kilogramů

Když se narodí žirafí mládě, první, co ho čeká, je pád z výšky jednoho metru přímo na zem. Přesto, že ho nechytá žádná porodní bába, nezraní se. Podle čeho si vybírá žirafí tatínek svoji manželku:

- a. Podle výšky, musí být menší než on
- b. Čeká, až se žirafí slečna vyčůrá a pak se napije její moči
- c. Pozoruje, jak ladně běhá

Správné odpovědi a spoustu dalšího naleznete v knize *Objevuj svět zvířat: podivní, divocí, úžasní!* od Tima Flanneryho.

Obsah

Kamarád vás vítá	2
Z tvorby našich čtenářů	3-6
Trocha poezie	7
Vybráno z knihovního fondu	8
Tip na výlet	9
Dušičky aneb Musíme na hroby	10-11
Kuchařské okénko	12
Podzim v pranostikách	13
Literární okénko	14
Co zažil J. Foglar před sto lety	15-16
Najdi 10 rozdílů	17
Zábavné okénko	18
Hádky a luštění	19
English cool, not at school	20
Víte, že...	21
Z činnosti knihovny	22
Malý vynálezce	23
Test z říše zvířat	24

4

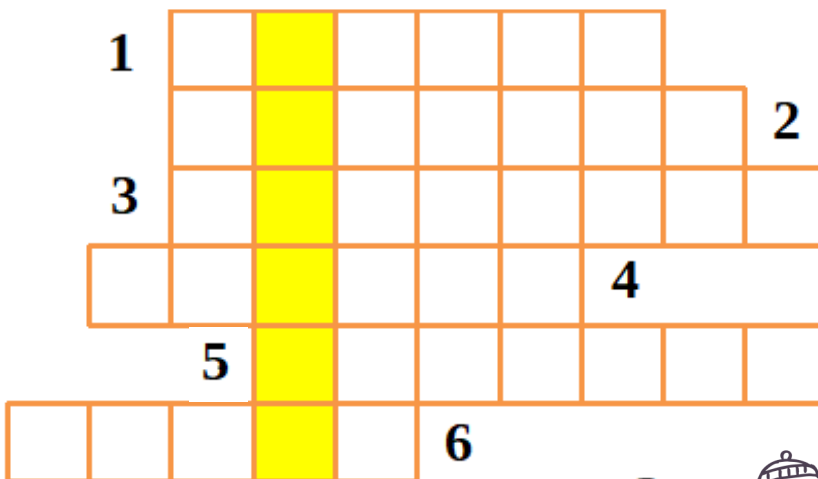
6

2

1

1

3

5

KAMARÁD

Časopis pro děti a jejich rodiče

Číslo 65

Vydává oddělení pro děti Šmidingerovy knihovny Strakonice

Říjen 2022

ZDARMA

Sestavily: Marcela Rejková, Tereza Machková, Markéta Knížková, Alena Hrdličková

Ilustrace a grafika: Ivana Jonová, Jaroslava Vokáčová, Markéta Knížková